

УДК 355.2

ДО ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Машталір В.В., капітан
(Кадровий центр Збройних Сил України)

В работе отражена история становления нормативно- правового обеспечения деятельности офицерского корпуса Вооруженных Сил Украины после провозглашения независимости нашего государства. Проведен анализ и показано большое значение первых законодательных актов, которые начали становление офицерского состава украинского типа.

In work history of becoming of the normatively legal providing of activity of officer corps of Military Powers of Ukraine is reflected after proclamation of independence of our state. An analysis is conducted and the large value of the first legislative acts which began becoming of officers of the Ukrainian type is shown.

Після проголошення незалежності України [1] та створення її власних Збройних Сил [2], нормативно-правова база регулювання діяльності офіцерського складу Збройних Сил України була радянською. Існуючі на час проголошення незалежності нашої держави нормативно-правові акти, які стосувалися діяльності офіцерів, були орієнтовані, головним чином, на сталий розвиток Збройних Сил СРСР, стабільну кадрову ситуацію та відсутність значного скорочення чисельності посад офіцерського складу.

Виходячи із цього, після проголошення незалежності України розвиток та становлення її Збройних Сил, а також проходження військової служби офіцерами потребували додаткового законодавчого врегулювання [3].

Збройні Сили нашої держави, станом на 1991 рік, ні за структурою, ні за органами управління, ні за переліком необхідних військових спеціальностей в мережі вищих військових навчальних закладів, а головне і за нормативно-правовою базою регулювання відносин офіцерського скла-

ду не відповідали потребам лише створених Збройних Сил та були економічно обтяжливими для їх бюджету.

Постала нагальна проблема в надзвичайно складних соціально-економічних умовах і за відсутності відповідного правового механізму створити якісний офіцерський корпус українського типу.

Створення професійного офіцерського корпусу Збройних Сил України залежало від якісного нормативно-правового забезпечення відносин їх регулювання, тому перед творцями системи формування офіцерських кадрів стояли важливі завдання щодо розробки нормативно-правової бази її ефективного функціонування. Крім того, треба було вирішувати поточні питання у забезпеченні безперервності існуючого процесу підготовки військових фахівців, здійснення управлінських і контрольних функцій, вирішення низки соціальних проблем, які виникали перед офіцерами України після створення її Збройних Сил.

Отже, метою даної статті є висвітлення деяких питань становлення нормативно-правової бази, що регулює діяльність офіцерів Збройних Сил України розпочинаючи з моменту створення українського війська.

Нормативно-правова база є одним із головних елементів підструктури забезпечення національної безпеки, сфера якої охоплює як самі організаційні підрозділи, так і предмет їхньої діяльності – воєнні кадри, професійною складовою яких є офіцерський корпус Збройних Сил України.

Після проголошення незалежності України, з метою вдосконалення кадрової політики у її Збройних Силах, а також для оптимізації співвідношення молодших та старших офіцерів необхідно було внести зміни до нормативних документів щодо встановлення фіксованої чисельності офіцерів у кожному військовому званні, зміни щодо необхідності законодавчого встановлення мінімальних термінів вислуги у військовому званні, максимальних термінів перебування у військовому званні та граничного віку перебування на військовій службі офіцерів різних категорій.

Основна увага на шляху реалізації цих завдань була зосереджена на внесенні змін до діючих на той час нормативно-правових актів СРСР та прийняття низки власних законодавчих актів, що визнали перспективи розвитку Збройних Сил України, зокрема розпочали з чітко визначених напрямків, а саме:

1. Визначення ліміту чисельності офіцерського складу видів Збройних Сил, з'єднань, об'єднань та військових частин (установ).

2. Вдосконалення механізму звільнення офіцерів за організаційними заходами, а також тих, які не мають перспективи службового росту.

3. Припинення призначення офіцерів на нижчі посади та тимчасового утримання на них у зв'язку з проведенням організаційних заходів.

4. Вдосконалення механізму проведення ротатії офіцерів у зв'язку з не-

задовільним забезпеченням офіцерів, в першу чергу, службовим житлом, працевлаштуванням членів сім'ї тощо.

Одним із перших законодавчих актів був Закон України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" від 25 березня 1992 р. № 2232-XI [4]. Саме з цього Закону України розпочався процес формування власного офіцерського корпусу Збройних Сил держави. Піонерами в нормативно-правовому забезпеченні були ще багато інших законодавчих актів, а саме найбільш вагомі такі [5]:

1. Про невідкладні заходи щодо будівництва Збройних Сил України: Указ Президента України від 5 квітня 1992 р., № 209.

2. Закон України "Про соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей" від 20 грудня 1992 р., № 2011-XII.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393 "Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їхніх сімей".

4. Про реформу системи військової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 1992 р., № 490.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.03.1992 року, № 161 "Про грошове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України".

6. Про акредитацію вищих навчальних закладів: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 1992 р., № 303.

7. Воєнна доктрина України: Постанова Верховної Ради України від 19 жовтня 1993 р. №3529-XII.

8. Положення про підготовку науково-педагогічних кадрів у Збройних Силах України: Наказ (спільний) Міністра оборони України та Міністра освіти України від 1 грудня 1993 р., № 280/416.

9. Про вдосконалення ходу реформи військової освіти в Збройних Силах

України: Наказ Міністра оборони України від 17 жовтня 1993 р., № 244.

10. Про організацію підготовки офіцерського складу оперативно-стратегічного, оперативно-тактичного та тактичного рівнів у військових навчальних закладах Міністерства оборони України: Директива Міністра оборони України від 14 квітня 1994 р., № Д-20.

11. Про перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням і спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 травня 1994 р., № 325.

Таким чином, нормативно-правовий механізм регулювання діяльності офіцерського складу Збройних Сил України розпочав своє становлення з 1992 року. Формування офіцерського корпусу Збройних Сил після проголошення незалежності та створення власного оборонного відомства відбувалося одночасно із становленням власної нормативно-правової бази військового законодавства України, яка і на сьогоднішній день є актуальною, проводяться лише певні зміни та доповнення до тих чи інших аспектів правової діяльності офіцерського складу.

Так, наприклад, для зниження соціальної напруги під час проведення організаційних заходів, військове керівництво надало можливість офіцерам, посади яких не скорочуються у зв'язку з проведенням оргзаходів та які мають право на пенсію, звільнитися з військової служби на умовах звільнення за організаційними заходами, що надає пільги при нарахуванні пенсії. Це потребувало внесення змін до пункту 10 Поста-

нови Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393 [5].

На цьому зміні до даної Постанови Кабінету Міністрів України не закінчилися. Так, наприклад, у 2000 року впровадили в дію постанову Кабінету Міністрів України від 08.01.00 № 12 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.1992 № 393" у відношенні нарахування пенсій по звільненню військовослужбовців за організаційними заходами [5]. Отже, з 2000 року пенсію офіцерам розпочали нараховувати з усіх видів грошового забезпечення станом на день звільнення військовослужбовця, а не за 24 останніх місяці по додатковим видам грошового забезпечення, як це було визначено у вищезазначеній постанові.

Таким чином, історія створення нормативно-правової бази регулювання відносин офіцерського складу Збройних Сил України свідчить, що правове поле суб'єктів офіцерської діяльності постійно змінюється та удосконалюється. Збройні Сили України на етапі свого становлення створили базу військового законодавства, яка стала фундаментом створення професійного офіцерського корпусу українського зразка. Так, на сьогоднішній день, діяльність всіх організаційних структурних підрозділів Збройних Сил України здійснюватися в чіткому нормативно-правовому полі.

Зважаючи на вищевикладене, можна зробити висновки, що нормативно-правове забезпечення формування офіцерського корпусу Збройних Сил України направлене на формування професійних та висококваліфікованих кадрів офіцерського складу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про проголошення незалежності України. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р., № 1427-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 38. - С. 1062-1063.

2. Закон України "Про Збройні Сили України" від 6 грудня 1991 р., № 1934-XI // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 9. - С. 227-228.

3. Богданович В.Ю., Єжєєв М.Ф., Свида І.Ю. Основи державного управління забезпечення обороноздатності України: теорія і практика. – Львів: ЛІСВ, 2008. – 300 с.

4. Закон України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" від 25 березня 1992 р., № 2232-XI // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 27. - С. 878-903.

5. Військове законодавство України: Збірник нормативних актів. - К.: Атіка, - 1999. - 532 с.